

UNO TAMM – 80

Käesoleva aasta juulis jõudis väärilise verstepostini tunnustatud põllumajandusteadlane Uno Tamm. Ta sündis 14. juulil 1938. aastal Kanepi vallas Põlvamaal. Alghariduse sai ta Kanepi Mittetäielikus Keskkoolis, sealt edasi viis koolitee Antsla Põllumajandustehnikumi, mille lõpetas 1956. aastal. Noore agronoomina juhtis ta kolm aastat kolhoosi taimekasvatust Põlvamaal. Õpinguid jätkas juubilar EPA Agronoomiateaduskonnas, mille lõpetas 1964. aastal. Lõpetamise järel jäi ta tööle rohumaaiviljeluse kateedrisse assistendina, 1970–1972 läbis aspirantuuri. 1973. aastal kaitses kandidaadidissertatsiooni teemal "Kultuurkarjamaade rajamisest Kagu-Eesti erodeeritud muldadel", mille põhjal talle omistati põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad.

Samal aastal asus Uno Tamm tööle EMMTUI (Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teaduslik Uurimise Instituut) süsteemi kuuluva Antsla Sovhoostehnikumi direktori asetäitja kohale, 1974. aastal aga EMMTUI sookultuuri osakonna ja Tooma katsebaasi juhatajana. Reformide käigus 1977. aastal sookultuuride osakond likvideeriti. 1977–1979 töötas U. Tamm Hummuli näidissovhoosi direktorina. 1980. aastal valiti Uno Tamm EMMI kultuurrohumaaude osakonna vanemteaduriks, hiljem osakonna juhatajaks. 1988. a asus juhtima taimekasvatuse keskuse söötade laboratooriumi (Juuliku katsefarmi). Instituudi reorganiseerimisel 1994. aastal moodustati rohumaaiviljeluse ja söötade osakond, mille juhatajaks oli U. Tamm. Ta on uurinud kultuurrohumaaude rajamise agrotehnikat, seemnesegusid, rohusöötade tootmise intensiivtehnoloogiat ning veiste suvise söötamise ratsionaalset korraldamist, söötade toiteväärtust ja söömust. Uuringutes on ta selgitanud suure jõudlusvõimega veiste karjatamise ja silotüübilise söötamise küsimusi, uurinud erinevates kasvufaasides koristatud heintaimede toiteväärtust ja sileerimist. Karjamaakatsetes selgitas valge ristiku osa lehmade toodanguvõimele. Katsetulemusi rakendati esialgu suurmajandites, hiljem piimakarjataludes ja põllumajandusühistutes. Katsefarmis rajati Eesti-Hollandi ühisprojekti (1993–1998) toel minimeierei põhiliste piimatoodete (kohupiim, jogurt, või) tootmiseseadmetega ja õppeklass. Ajavahemikul 2002–2013 töötas Uno Tamm Eesti Maaviljeluse Instituudis vanemteadurina, laborijuhatajana ja osakonna juhatajana. Reformide käigus 2013. aastal Eesti Maaviljeluse Instituudi (EMVI) ja Jõgeva Sordiaretuse Instituudi (SAI) liitmisel töötas juubilar Eesti Taimekasvatuse Instituudis vanemteadurina ja 2016 aastast vanemagronoomina.

Ta on juhtinud Haridus ja Teadusministeeriumi sihtfinantseeritavat teemat "Põllu- ja rohumaaikultuuride saagi kvantiteedi ja kvaliteedi optimeerimine agrotehniliste võtete ja erinevate tehnoloogiate integreerimisel" (2005–2008), Eesti Teadusfondi grante on talle määratud 13 aasta kestel. Maaeluministeeriumi rakendusuuringut "Suurema toiteväärtusega söödakultuuride ja -sortide kasvatamisvõimaluste uurimine" (2003–2007), RUP 1-10 "Rohusööda kvantitatiivsete muutuste dünaamika" (2008–2012), ning olnud mitmete projektide "Teadmistepõhise lambakasvatuse arendamine Läänemere saartel" (2010–2013), "Sööda seos lüpsilehmade heaolu ja karjast väljamineku eaga" (2008–2012), "Mahepõllumajanduses soovitatavad proteiini- ja energiarikkad kultuurid ja karjamaasegud" (2016–2018) põhitäitja.

Ta on osalenud rohumaaude rahvusvahelisel kongressil Moskvas, Euroopa Rohumaade Föderatsiooni konverentsil Lahtis ja esinenud EGF sümposiumidel.

Aastate jooksul on ta avaldanud ligi 150 teadusliku ja populaarteadusliku artiklit. Ta on raamatute "Rohumaaviljelus talupidajale", 1992; "Piimakarjapidaja käsiraamat", 1997; "Eritüübiliste rohumaaude rajamine ja kasutamine" 2006 ja "Kohalikud söödad" 2011 kaasautor. 2005. aastal ilmus käsiraamat "Rohusööda toiteväärtus", 2006. aastal "Lutsernikasvatuse käsiraamat", 2017. aastal E-raamat "Parema toiteväärtusega rohusööt". Euroopa Rohumaade Föderatsiooni (EGF) konverentsi kogumikes on ta publitseerinud autori- ja kaasautorina üle 10 rohumaaiviljeluse ja silo teemalise artikli. 2005. aastast tänaseni on ta koostanud ülevaadet siloseire optimaalse koristusaja kohta.

Märkimisväärne on Uno Tamme panus ühiskondlikes ametites. Ta on aktiivne Eesti Rohumaade Ühingu liige, Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liige, 2004–2011 oli U. Tamm Eesti Maaviljeluse Instituudi Teadusnõukogu esimees.

Teaduslike saavutuste eest on Uno Tamme tunnustatud 2007. aastal Põllumajandusministeeriumi sinise teenetemärgiga, Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi viljakam teadlane 2006. aastal.

Kõige selle kõrval on Uno ja abikaasa Silvi Tamm väga oluliseks pidanud pereväärtusi. Koos on nad üles kasvatanud ja koolitanud kaks tütar ja poja ning on vanavanemateks kolmele lapselapsele. Sakku on nad rajanud hubase kodu mida ümbritseb kaunis ilu-ja tarbeaed.

Akadeemiline Põllumajanduse Selts, kolleegid Eesti Taimekasvatuse Instituudist, ja Eesti Rohumaade Ühingu soovivad juubilarile head tervist, õnne ja häid kordaminekuid edaspidiseks eluks!

Heli Meripõld